

Kråksjön/Gräsmosjön

ESKILSTUNAÅNS
VATTENSYSTEM

Sjötyp: Näringsfattig och humös

Sjöyta: 1,28 km²

Höjd över havet: 137,8 m

Maxdjup: 8,4 m

Medeldjup: 2,0 m

Omsättningstid: 0,77 år

Kommun: Laxå

Vattendistrikt: Norra Östersjön

Terrängkartan: 09E NO

EU-id: SE652974-142927

Utlopps koordinater: 6529740, 1429270

Avrinningsområdets areal: 10,34 km²

Kråksjön/Gräsmosjön. ©Lantmäteriet

Omgivningar

Kråksjön och Gräsmosjön ingår i Eskilstunaåns vattensystem och är belägna ca 5 km sydväst om Röfors. Enligt geologiska kartan från 1985 hette sjöarna tidigare Stora och Lilla Kråkvattnet och var åtskilda av en kort bäck. En höjning av vattenståndet hos de båda sjöarna har dock medfört att ett drygt 50 m brett sund numera sammanbinder dem med varandra. Sjöarna tillförs vatten från våtmarker i omgivningarna samt från Abborrtjärnen och Gäddsjön i söder. Utflödet, Kråkån, rinner från Kråksjöns sydvästra del.

Berggrunden i området består av granit som täcks av morän eller mosstorv. Längs Kråksjöns västra strand löper isälvsmaterial i form av rullstensåsen Kråksjöåsen. Sjöarnas grundbotten är blockig.

Omgivningen runt sjöarna präglas av barrskog på moränkullar. Söder om Kråksjön finns ett hygge. Myrar och andra våtmarker är också vanliga, och finns spridda kring sjöarna. Den enda bebyggelsen i området är ett hus norr om Gräsmosjön. I tabell 1 redovisas markanvändningen i sjöns avrinningsområde.

Tabell 1. Markanvändning i Kråksjöns/Gräsmosjöns avrinningsområde, vars totala area är 10,34 km². Data från SMHI.

Markanvändning	Areal (km ²)	Markanvändning	Areal (km ²)
Skog	7,41	Annan öppen mark	0,09
Sankmark	1,50	Vatten	1,15
Jordbruksmark	0,02	Tätort	-
Hyggen	0,18	Annan koncentrerad bebyggelse	-

Djur och växter

Fisk

Vid ett mörtkontrollfiske i Kråksjön år 2005 påträffades abborre och mört. Även gädda finns i sjön.

Bottenfauna

Uppgifter om sjöarnas bottenfauna saknas.

Växtlighet

Kring Kråksjön/Gräsmosjön finns omväxlande blockiga stränder med barrskog och kärrstränder. Vanliga växter på de blockiga stränderna är bl.a. viden, björk- och alsly, gräsarter, kråklöver, pors och starrarter. Kärren hyser bl.a. vitmossor, småtallar, starrarter, tuvull och vattenklöver. Sjöarnas små öar hyser tall med en zon av pors och starr närmast vattnet. Även kala block och flytöar av mossor förekommer. I vattnet växer näckrosor i spridda bestånd.

Övrigt djur- och växtliv

Vid sjön har drygt 5 sjöberoende fågelarter observerats, bl.a. storlom.

Vattenkvalitet

Kråksjön/Gräsmosjön är näringsfattiga, försurningsdrabbade sjöar som kalkats sedan början på 1980-talet. Innan kalkningarna startade låg sjöarnas pH-värde mellan 5,0-5,4. Idag är pH-värdet högre men fortfarande surt och buffertkapaciteten mycket svag. Sjön bedöms som naturligt sur. Det vattenkemiska målet i kalkningsplanen är att sjöns pH inte ska understiga 6,0. Kvicksilverhaltererna i gädda var vid senaste undersökningen måttligt höga. I tabell 2 visas utförligare information om vattenkemin i Kråksjön.

Tabell 2. Vattenkemidata från Kråksjön. Medelvärdena är baserade på provtagningar från åren 2012-2014 alternativt den senaste provtagningen. Färgade värden anger statusklassning, se [läsanvisningar](#).

Parameter	Medelvärde	Min-Maxvärde	Antal prov	Provtagningsår
pH	6,3*	5,9-6,7	6	2012-2014
Alkalinitet (mekv/l)	0,11	0,06-0,17	6	2012-2014
Siktdjup (m)	0,6	0,6	1	2005
Vattenfärg (mg Pt/l)	180**	160-220	6	2012-2014
Totalfosfor (µg/l)	8	8	2	2008-2009
Totalkväve (µg/l)	475	420-530	2	2008-2009
Hg i gädda (mg/kg)	0,70	Medelvärde 5 fiskar		2001

*NV Handbok 2007:4 och expertbedömning. **Motsvarar absorptionskoefficienten 0,36(vid 420/5 nm).

Statusbedömning

Kråksjöns ekologiska status har bedömts som *måttlig*. Sjön har försurningsproblem. Det är fisk som varit avgörande för bedömningen. Provfisken visar på måttlig status för fisk, men bedömningen är något osäker för att undersökning utförts genom provfiske efter endast småmört. Antalet mört och särskilt småmört är mycket lågt. Det är färre än en 1 mört per nät vid provfiske. Resultaten indikerar att sjöns fisk-samhälle är påverkat av försurning eller av annan miljöpåverkan. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (otillfredsställande status), har sammantaget otillfredsställande status. Sjön är utsatt för påverkan från försurning, men med kalkning görs försök att pH och fisk ska hållas på en för sjön naturlig nivå. Det förekommer vandringshinder i anslutning till vattenförekomsten.

Bedömningsgrunder i föreskrift har tillämpats, bortsett från kvalitetsfaktorn fisk och försurning som klassats som expertbedömning. För mer information om bedömningen, se <http://www.viss.lst.se/Waters.aspx?waterEUID=SE652974-142927>.

Övervakningsprogram

Kråksjön ingår i miljöövervakningsprogrammen *Kalkningens kemiska effektuppföljning* och under vissa år i *Undersökningar i ytvattenförekomster*.

Naturvårds- och friluftsentressen

Kråksjöåsen, intill Kråksjöns västra strand, är av geologiskt intresse. Det är en osvallad rullstensås som tack vare att den alltid varit ovanför högsta kustlinjen behållit sina vassa ”getryggsform”.

Kråksjön/Gräsmosjön är lättillgänglig för allmänheten och har ett betydande värde för rekreation och friluftsliv. På krönet av Kråksjöåsen, går Munkastigen och Bergslagsleden. I anslutning till vandringslederna finns vid norra delen av sjön en rastplats med vindskydd, eldstad och toalett. Sjöarna erbjuder också möjligheter till bad och fiske. Från Kråksjöåsen utgör sjöarna dessutom ett fint inslag i landskapsbilden.

Mänsklig påverkan

Kråksjön/Gräsmosjön är påverkade av vattenreglering. Sjöarnas vattenstånd har höjts och utflödet Kråkån är dämnd för vattenkraftsändamål. Sjöarna ligger i ett område som är försurningskänsligt och har kalkats sedan tidigt 1980-tal. I norr går en bilväg nära stranden.

Områdesskydd

Naturreseptatet och Natura 2000-området Kråksjöåsen sträcker sig från Kråksjöns västra strand och söderut. Södra och sydvästra delen av Kråksjön angränsar också till Natura 2000-området Kojemossen.

Referenser

[Artportalen](#) - fåglar.

IVL Svenska Miljöinstitutet AB. [Kvicksilver i biota](#)

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. Vattenregister/sjöbeskrivning – Kråksjön-Gräsmosjön. Dos nr 1800-121-293

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. [Översiktlig sjöinventering i Örebro län –Del 2 Mellersta länsdelen](#). Publ. nr: 1987:10

Länsstyrelsen i Örebro län, 1997. [Naturreservat Kråksjöåsen/Kojemossen](#).

Länsstyrelsen i Örebro län, 2010. [Åtgärdsplan för kalkningsverksamheten i Örebro läns sjöar och vattendrag 2010-2015](#). Dnr: 5810-1162-2010, Dos nr: 1800-000-004.

Naturvårdsverket, 2007. [Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon. Bilaga A-Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Handbok 2007:4.](#)

SLU. [Databasen för provfiske i sjöar](#).

SLU. [Vattenkemidata](#).

SMHI. [Svenskt vattenarkiv \(SVAR\)](#)

[VISS - VattenInformationsSystem för Sverige](#). Nationell databas över svenska vattenförekomster.